

Πρόλογος, στ. 1- 191
Η Ελένη και το είδωλό της

2^η σκηνή, στ. 83- 191

Διάρθρωση ενοτήτων.

- **1^η ενότητα** (στ. 83- 119): Η είσοδος του Τεύκρου και η ταυτότητά του.
- **2^η ενότητα** (στ. 120- 166): Ο Τεύκρος δίνει πληροφορίες στην Ελένη.
- **3^η ενότητα** (στ. 166- 191): Ο σκοπός του ταξιδιού του Τεύκρου.

Ένταξη της σκηνής στο έργο.

- Κάνει την εμφάνισή του ο Τεύκρος, ήρωας του Τρωικού πολέμου, που δίνει πολύ σημαντικές πληροφορίες στην Ελένη, τις οποίες η ίδια αγνοεί (βλ. παρακάτω «Ο λειτουργικός ρόλος της σκηνής με τον Τεύκρο»).
- Επισημαίνεται και επιβεβαιώνεται το πόσο μισητή είναι η Ελένη στους Έλληνες και με τον τρόπο αυτό εντείνεται η τραγικότητα της ηρωίδας.
- Εντείνεται η αγωνία των θεατών και προωθείται η εξέλιξη του δράματος.

Τόπος: Αίγυπτος, τάφος και παλάτι Πρωτέα.

Πρόσωπα: Ελένη, Τεύκρος.

Περιληπτική αναδιήγηση.

Στη σκηνή εμφανίζεται ένα άγνωστο πρόσωπο. Πρόκειται για τον Τεύκρο, τον ετεροθαλή αδελφό του Αίαντα Τελαμώνιου που ήταν ένας από τους σημαντικότερους ήρωες του Τρωικού πολέμου. Μόλις ο Τεύκρος αντικρίζει την Ελένη ταραίζεται, αφού του θυμίζει τη βασίλισσα της Σπάρτης που έφυγε με τον εραστή της Πάρη και προκάλεσε τη σύγκρουση μεταξύ Ελλήνων και Τρώων. Τελικά πείθεται από την ηρωίδα και καταλήγει στο ότι είναι απλά κάποια που της μοιάζει και εκφράζει ελεύθερα το μίσος του για αυτήν. Στο διάλογο που ακολουθεί, ο Τεύκρος δίνει πληροφορίες στην Ελένη τόσο για τον ίδιο όσο και για το τέλος του Τρωικού πολέμου και την τύχη των Ελλήνων. Η ηρωίδα τον ρωτά για την εκστρατεία και το σύζυγό της και προσπαθεί να του αποσπάσει όσες περισσότερες πληροφορίες μπορεί χωρίς όμως να προδώσει την πραγματική της ταυτότητα. Ο Τεύκρος της αποκαλύπτει πως εξορίστηκε από την πατρίδα του και έφτασε στην Αίγυπτο προκειμένου να πάρει μαντεία από τη Θεονόη για το ταξίδι του στην Κύπρο. Η Ελένη τον συμβουλεύει να φύγει γρήγορα από τη χώρα, καθώς ο Θεοκλύμενος έχει ανακοινώσει πως θα σκοτώσει όποιον Έλληνα εμφανιστεί στην χώρα του. Ο Τεύκρος υπακούει στις υποδείξεις της Ελένης και αποχωρεί εκφράζοντας για μια ακόμα φορά το μίσος του για την ηρωίδα.

Πραγματολογικά σχόλια.

Με λένε Τεύκρο (στ. 109): γιος του βασιλιά της Σαλαμίνας Τελαμώνα και της Ησιόνης, ετεροθαλής αδελφός του Αίαντα. Συμμετείχε στο Τρωικό πόλεμο και ήταν εξαιρετος τοξότης. Όταν επέστρεψε στην πατρίδα του, ο πατέρας του τον εξόρισε επειδή δεν μπόρεσε να αποτρέψει την αυτοκτονία του αδελφού του ή να εκδικηθεί για το θάνατό του. Ο Τεύκρος τότε πήρε χρησμό από τον Απόλλωνα και πήγε στην Κύπρο όπου ίδρυσε μια πόλη, τη Σαλαμίνα, και παντρεύτηκε την κόρη του βασιλιά της Πάφου. Πήγαινοντας προς το νησί,

σύμφωνα με τον Ευριπίδη, πέρασε από την Αίγυπτο για να πάρει χρησμό από τη μάντισσα Θεονόη. Εκεί συνάντησε την Ελένη και της έδωσε πληροφορίες για το σύζυγό της και το τέλος της Τρωικής εκστρατείας.

γιος του Τελαμώνα (στ. 109): ο Τελαμώνας ήταν βασιλιάς της Σαλαμίνας, αδελφός του Πηλέα -πατέρα του Αχιλλέα- και γιος του βασιλιά της Αίγινας Αιακού. Σκότωσε τον αδελφό του Φώκο και αναγκάστηκε, όπως και ο Πηλέας, να εγκαταλείψει το νησί. Βρήκε καταφύγιο στη Σαλαμίνα και παντρεύτηκε την Ερίβοια με την οποία απέκτησε τον Αίαντα, ενώ από την Ησιόνη, κόρη του βασιλιά της Τροίας Λαομέδοντα, απέκτησε τον Τεύκρο.

και Σαλαμίνα η γη που μ' έχει θρέψει (στ. 110): κόρη του Ασωπού και σύζυγος του Ποσειδώνα με τον οποίο απέκτησε τον Κυχρέα, βασιλιά του νησιού που πήρε το όνομά της.

Στην Τροία έχαθη ο Αίας, ο αδελφός μου (στ. 116): γιος του βασιλιά της Σαλαμίνας Τελαμώνα και της Ερίβοιας, ετεροθαλής αδελφός του Τεύκρου. Θεωρούνταν ο δεύτερος καλύτερος πολεμιστής μετά τον Αχιλλέα στην Τρωική εκστρατεία. Μετά το θάνατο του Πηλεΐδη, ο Αίας πίστεψε πως θα έπαιρνε εκείνος τα όπλα του ήρωα, αλλά οι Αχαιοί τα έδωσαν τελικά στον Οδυσσέα. Ο Αίας θεώρησε πως αδικήθηκε και τυφλωμένος από το θυμό του έβγαλε το ξίφος του για να χτυπήσει τους Αχαιούς. Επενέβη όμως η Αθηνά και τον έστρεψε αλλού και αντί να χτυπήσει τους συμπατριώτες του, επιτέθηκε σε ένα κοπάδι πρόβατα. Όταν συνήλθε και κατάλαβε τι είχε κάνει απο τη ντροπή του έπεσε πάνω στο σπαθί του και αυτοκτόνησε. Ο Αγαμέμνονας και ο Μενέλαος αρχικά απαγόρευσαν τον ενταφιασμό του, αλλά με παρέμβαση του Οδυσσέα και του Τεύκρου έδωσαν τελικά την άδεια να ταφεί το σώμα του.

του Πηλέα (στ. 120): γιος του βασιλιά της Αίγινας Αιακού και της Ενδηΐδας, αδελφός του Τελαμώνα και πατέρας του Αχιλλέα. Εξορίστηκε μαζί με τον Τελαμώνα επειδή ο πατέρας τους τους θεώρησε υπεύθυνους για το θάνατο του ετεροθαλούς αδελφού τους Φώκου. Κατέφυγε στη Φθία της Θεσσαλίας, όπου ίδρυσε το βασίλειο των Μυρμιδόνων. Από τη Νηριήδα Θέτιδα απέκτησε τον Αχιλλέα.

Ξέρεις το τέκνο του Πηλέα, τον Αχιλλέα (στ. 120): γιος του βασιλιά της Φθίας Πηλέα και της Νηριήδας Θέτιδας. Ήταν ο κορυφαίος πολεμιστής των Αχαιών στο Τρωικό πόλεμο. Στο μονόλογό της η Ελένη αναφέρει πως μια από τις πιθανές αιτίες της Τρωικής εκστρατείας ήταν ότι ο Δίας την προκάλεσε προκειμένου να δοξαστεί ο ήρωας. Στο δέκατο χρόνο του πολέμου, ο Αχιλλέας ήρθε σε σύγκρουση με τον αρχηγό των Αχαιών Αγαμέμνονα, καθώς ο τελευταίος του πήρε το αγαπημένο του λάφυρο, τη Βρυσηίδα. Εξαιτίας αυτού ο Αχιλλέας απείχε για μεγάλο χρονικό διάστημα από τη μάχη και επέστρεψε μόνο όταν ο αδελφικός του φίλος Πάτροκλος έπεσε νεκρός από τα χέρια του Έκτορα και με μόνο σκοπό να πάρει εκδίκηση για το θάνατό του. Τελικά ο Αχιλλέας σκότωσε τον ήρωα των Τρώων και ο ίδιος σκοτώθηκε από βέλος του Πάρη, αδελφού του Έκτορα, στο μόνο τρωτό του σημείο, τη φτέρνα του.

πήγε, όπως λεν, μνηστήρας της Ελένης (στ. 122): σύμφωνα με το μύθο πολλοί ήταν οι ευγενείς που ζητούσαν το χέρι της Ελένης (ανάμεσά τους ήταν ο Αίας ο Τελαμώνιος, ο Οδυσσέας, ο Πάτροκλος, ο Τεύκρος). Ο Τυνδάρεως όμως φοβήθηκε πως θα ξεσπούσε πόλεμος ανάμεσα σε αυτόν που θα επέλεγε για σύζυγό της και σε εκείνους που θα απέκλειε. Για αυτό ανάγκασε τους μνηστήρες να ορκιστούν ότι πάντα θα βοηθούσαν ο ένας τον άλλο και θα προστάτευαν την Ελένη και το σύζυγό της απέναντι σε οποιαδήποτε αδικία. Αυτός ο όρκος ήταν που οδήγησε όλους τους Αχαιούς να ενωθούν και να εκστρατεύσουν εναντίον της Τροίας, με σκοπό να αποκαταστήσουν τη αδικία σε βάρος του βασιλιά Μενελάου. Ο Αχιλλέας δεν αναφέρεται στους καταλόγους των μνηστήρων της Ελένης, καθώς τότε ήταν αγέννητος.

άφησε μεγάλη για τ' άρματά του αμάχη στους συμμάχους (στ. 123- 124): πρόκειται για τη λεγόμενη «κρίση των όπλων». Όταν ο Αχιλλέας σκοτώθηκε από τον Πάρη, οι Αχαιοί έπρεπε να αποφασίσουν ποιος θα πάρει τα όπλα του. Τελικά τα έδωσαν στον Οδυσσέα και ο Αίας ο Τελαμώνιος αυτοκτόνησε από την ντροπή του (βλ. παραπάνω στ. 116).

παν για σένα οι Φρύγες (στ. 133): λαός ινδοευρωπαϊκής προέλευσης που κατέλαβε τη βορειοδυτική Μικρά Ασία. Σύμφωνα με τον Όμηρο η Εκάβη, σύζυγος του βασιλιά της Τροίας Πριάμου, ήταν κόρη βασιλιά της Φρυγίας. Οι Φρύγες ήταν σύμμαχοι των Τρώων για αυτό ίσως η Ελένη τους ταυτίζει μαζί τους.

μήτε στον Ευρώτα (στ. 148): ποταμός της Σπάρτης που πήρε το όνομά του από τον βασιλιά Ευρώτα. Ο βασιλιάς θεοποιήθηκε επειδή διοχέτευσε τα στάσιμα νερά προς τη θάλασσα, έτσι δημιουργήθηκε το ποτάμι και έκανε εύφορη την πεδιάδα της πόλης.

μα τους χώρισε τρανή φουρτούνα (στ. 152): ξεκινώντας οι Αχαιοί το ταξίδι της επιστροφής τους από την Τροία, ξέσπασε μεγάλη καταιγίδα η οποία σκόρπισε τα πλοία τους. Η κακοκαιρία θεωρήθηκε τιμωρία από τους θεούς για όσα βάρβαρα έπραξαν οι Αχαιοί κατά τη διάρκεια της άλωσης της Τροίας.

του Τυνδάρεω (στ. 161): ήταν γιος του βασιλιά της Σπάρτης Οίβαλου και της Γοργοφόνης, κόρης του Περσέα και της Ανδρομέδας. Ο Τυνδάρεως μετά τον θάνατο του πατέρα του εκδιώχθηκε από τον αδελφό του και βρήκε καταφύγιο στο βασιλιά της Αιτωλίας Θέστιο, ο οποίος τον πάντρεψε με την κόρη του Λήδα. Μετά το θάνατο του αδελφού του επέστρεψε στη Σπάρτη. Στο θρόνο τον διαδέχτηκε ο σύζυγος της κόρης του Ελένης, Μενέλαος.

του Τυνδάρεω οι δυο γιοι (στ. 161): σύμφωνα με το μύθο, από την ένωση της Λήδας με τον Δία προέκυψαν δύο αυγά από τα οποία γεννήθηκαν η Ελένη και οι δίδυμοι Κάστωρ και Πολυδεύκης. Όταν ο Κάστωρ σκοτώθηκε από τον Ίδα, ο Δίας πρόσφερε στον Πολυδεύκη την αθανασία. Εκείνος δέχτηκε αλλά ζήτησε να χαρίσει το μισό της αθανασίας του στον αδελφό του. Έτσι ο Δίας όρισε τη μία μέρα ο ένας να βρίσκεται στον Όλυμπο και ο άλλος στον Άδη και την επομένη το αντίστροφο. Ήταν συγχρόνως θνητοί και αθάνατοι και ο Δίας τους τοποθέτησε στον ουρανό σχηματίζοντας τον αστερισμό των Διδύμων. Οι Διόσκουροι ήταν θεότητες ουράνιες και χθόνιες, στενά συνδεμένες με τον

θάνατο και τη ζωή, το φως και το σκοτάδι. Πήραν μέρος στην Αργοναυτική Εκστρατεία και θεωρούνταν προστάτες των ναυτικών.

με πρόσταξεν ο Φοίβος (στ. 174): ονομασία του θεού Απόλλωνα που σημαίνει καθαρός, αγνός και συνδέεται με τη λαμπρότητα του νεαρού θεού.

Πολιτισμικά- ιδεολογικά σχόλια.

Κι αν σε ξένη χώρα δε βρισκόμουν (στ. 93- 94): ο ξένος ήταν υποχρεωμένος να σέβεται τη χώρα στην οποία βρισκόταν. Από την άλλη και οι κάτοικοι της εκάστοτε χώρας είχαν την υποχρέωση να σέβονται και να περιποιούνται τους ξένους.

τους Έλληνες τους δόλιους (στ. 106): ο Τεύκρος χαρακτηρίζει τους Έλληνες «δόλιους», επειδή ταλαιπωρήθηκαν κατά την πολυετή τους προσπάθεια να εκπορθήσουν την πόλη της Τροίας, να πάρουν πίσω την Ελένη και κατά συνέπεια να ξεπλύνουν την ντροπή του Μενελάου. Η φράση αυτή τονίζει ακόμα περισσότερο την τραγικότητα της ηρωίδας, αφού την εμφανίζει ως τη μοναδική αιτία της σύγκρουσης.

Με διώξαν οι δικοί μου απ' την πατρίδα (στ. 112): μία από τις βαρύτερες ποινές στην αρχαιότητα ήταν η εξορία. Κάποιος μπορεί να εξοριζόταν από την τοπική κοινωνία επειδή θεωρούνταν μολυσμένος έπειτα από φόνο ή από την ίδια του την οικογένεια για κάποιο οικογενειακό θέμα. Η ποινή αυτή εφαρμοζόταν και στην αρχαία Αθήνα, ονομαζόταν οστρακισμός και εξοριζόνταν πρόσωπα που διέπρατταν πολιτικά αδικήματα ή ενεργούσαν ενάντια στην Αθηναϊκή Δημοκρατία.

Εδώ ο Τελαμώνας εξόρισε τον Τεύκρο επειδή δεν υπερασπίστηκε τον ηρωικό κώδικα τιμής και δεν εκδικήθηκε για την αυτοκτονία του αδελφού του Αίαντα. Παραβίασε δηλαδή τους κανόνες του κώδικα τιμής των ευγενών.

που με χρησμό... να την ονομάσω Σαλαμίνα (στ. 174- 176): πριν προχωρήσουν στην ίδρυση αποικίας, οι Έλληνες συμβουλευόνταν το μαντείο προκειμένου να τους υποδείξει τον καταλληλότερο τόπο για την ίδρυσή της.

Ο Τεύκρος διωγμένος από τον πατέρα του Τελαμώνα, πήρε χρησμό από το μαντείο των Δελφών και ο θεός τον πρόσταξε να καταφύγει στην Κύπρο και να ιδρύσει εκεί μια πόλη με το όνομα της πατρίδας του Σαλαμίνας. Ο Τεύκρος όμως δεν ήταν ο μόνος ήρωας του Τρωικού πολέμου που πήγε στην Κύπρο. Οι μύθοι για την ίδρυση πόλεων στο νησί απηχούν μετακινήσεις πληθυσμών και την αποίκισή του από Έλληνες γύρω στα 1.400 π.Χ. Ο Ευριπίδης δεν αναφέρει τυχαία τον Τεύκρο, μυθικό απόγονο του βασιλιά Ευαγόρα Α' της Κύπρου, που ήταν πιστός σύμμαχος των Αθηναίων και ο οποίος υποστήριξε την Αθήνα μετά τη Σικελική εκστρατεία. Η «Ελένη» διδάχτηκε το 412 π.Χ., ένα χρόνο μετά την ήττα των Αθηναίων στη Σικελία και ο ποιητής θέλει να τονώσει το ηθικό των συμπολιτών του.

Στοιχεία όψης.

- Ο Τεύκρος, που έρχεται από το λιμάνι, μπαίνει από τη δεξιά πάροδο προς τους θεατές.

Το κάστρο ετούτο... να το νομίσεις (στ. 83- 86): ο ήρωας θαυμάζει την πρόσοψη του παλατιού του Πρωτέα με τις στοές και τους ωραίους θριγκούς, που είναι στοιχεία ενδεικτικά της αρχιτεκτονικής, του πλούτου και της μεγαλοπρέπειας της χώρας της Αιγύπτου.

Αα!... με την Ελένη (στ. 87- 93): ο Τεύκρος ταραζεται όταν αντικρίζει την Ελένη. Είναι πολύ πιθανό να τρόμαξε και να μετακινήθηκε κάνοντας πίσω, δείχνοντας έτσι την έκπληξή του με τη στάση του σώματός του.

με τούτη τη σαΐτα που αλάθευτα χτυπά θ' αφανιζόσουν (στ. 94- 95): ο ήρωας ήταν ένας από τους κορυφαίους τοξότες στον Τρωικό πόλεμο. Κρατά το τόξο του και το σηκώνει για να απειλήσει την Ελένη.

μ' αποστράφηκες έτσι (στ. 99): ο Τεύκρος όταν αντίκρισε την Ελένη ταραχτήκε και εξέφρασε το μίσος του για αυτήν και φαίνεται πως έστρεψε το πρόσωπό του αλλού.

Στοιχεία διάνοιας.

- Ο πόλεμος φέρνει δυστυχία σε όλους, νικητές και ηττημένους. Ο ήρωας αν και νικητής είναι στην ουσία χαμένος, κι ενώ θα έπρεπε, φαινομενικά τουλάχιστον, να είναι ευτυχισμένος εκείνος είναι δυστυχής. Πρόκειται για ένα ισχυρό αντιπολεμικό μήνυμα του ποιητή, ένα μόλις χρόνο μετά την πανωλεθρία των Αθηναίων στη Σικελία.
- Στην πραγματικότητα, ολόκληρη η σκηνή είναι ένα παιχνίδι ανάμεσα στο «φαίνεσθαι» και το «είναι». Από τη μία η Ελένη γνωρίζει την αλήθεια αλλά αγνοεί της συνέπειες αυτής, ενώ από την άλλη ο Τεύκρος γνωρίζει τις συνέπειες αλλά αγνοεί την αλήθεια. Η Ελένη προσπαθεί να κλονίσει τη βεβαιότητα του ήρωα, πως εκείνη οφείλεται για τα δεινά των Ελλήνων, με ένα επιχείρημα θρησκευτικής διάστασης λέγοντας του να σκεφτεί μήπως η «Ελένη της Τροίας» ήταν θεόστολη πλάνη. Ο Τεύκρος όμως δεν αντιλαμβάνεται τον υπαινιγμό της ηρωίδας και εκείνη συνεχίζει με ένα φιλοσοφικού περιεχομένου υπαινιγμό αυτή τη φορά. Βάζει τον ήρωα να προβληματιστεί για το αν αυτό που βλέπει με τα μάτια του είναι όντως η αλήθεια. Εκείνος όμως στηρίζεται στις εμπειρίες και τις αισθήσεις του και δεν αντιλαμβάνεται πλήρως όσα του λέει η Ελένη. Η διαφορά τους είναι πως για τον Τεύκρο πηγή γνώσης είναι η εμπειρία και οι αισθήσεις, ενώ για την Ελένη ο προβληματισμός και η αναζήτηση

Καινοτομίες του Ευριπίδη.

Ο ποιητής αντλεί πολλές λεπτομέρειες από τα Ομηρικά έπη, τις οποίες όμως δεν αναφέρει διεξοδικά, αφού οι Αθηναίοι θα τις γνώριζαν λόγω της εκμάθησης των επών στα σχολικά τους χρόνια. Και πάλι όμως ο Ευριπίδης ξεφεύγει από το στενό πλαίσιο του μύθου και δημιουργεί μια δική του εκδοχή προκειμένου να εξυπηρετήσει τους δραματικούς του στόχους, να δώσει πληροφορίες στην Ελένη και να εντείνει την τραγικότητά της.

- Η παρουσία του Τεύκρου στην Αίγυπτο είναι καθαρά επινόηση του ποιητή, καθώς δεν αναφέρεται σε καμία πηγή.
- Ο ποιητής παρουσιάζει, μέσα από τα λόγια του Τεύκρου, τη Λήδα και τους Διόσκουρους να αυτοκτονούν από τη ντροπή τους.

Ο λειτουργικός ρόλος της σκηνής με τον Τεύκρο.

Η παρουσία του Τεύκρου στην Αίγυπτο δεν μαρτυρείται από καμία πηγή και είναι επινόηση του Ευριπίδη προκειμένου να εξυπηρετήσει τους σκοπούς του. Ο ποιητής μάλιστα «κατηγορήθηκε» για άσκοπη παρουσία του Τεύκρου στη δεύτερη σκηνή, ο οποίος όμως:

- δίνει σκηνογραφικές και σκηνοθετικές πληροφορίες για το παλάτι του Πρωτέα,
- ταραζεται μόλις αντικρίζει την Ελένη και εκφράζει το μίσος του για εκείνη, ένα μίσος που εκφράζει όλους τους Έλληνες που θεωρούν πως η Ελένη είναι η κύρια υπεύθυνη για την Τρωική εκστρατεία,
- πληροφορεί την Ελένη για την άλωση της Τροίας, πως ο Μενέλαος με την Ελένη- είδωλο χάθηκαν στη θάλασσα και πως η μητέρα της και τα αδέρφια της αυτοκτόνησαν εξαιτίας της,
- ενισχύει τη φήμη της Θεονόης, αφού ήρθε να τη συμβουλευτεί.

Όλα τα παραπάνω εντείνουν την τραγικότητα και την απελπισία της ηρωίδας.

- Η Ελένη θα μπορούσε να τα μάθει όλα αυτά από τη Θεονόη, αλλά σε αυτή την περίπτωση θα έλειπε η δραματική ένταση και δεν θα προκαλούνταν το ενδιαφέρον και ο έλεος των θεατών. Επιπλέον οι πληροφορίες πρέπει να δοθούν από πρόσωπο υπεύθυνο και αξιόπιστο, από ένα πρόσωπο που έζησε τη φρίκη του πολέμου από πρώτο χέρι.
- Η εξέλιξη της πλοκής του μύθου προωθείται κυρίως με την πληροφορία ότι ο Μενέλαος χάθηκε στη θάλασσα κατά την επιστροφή του από την Τροία. Η είδηση αυτή οδηγεί την Ελένη στην απελπισία, αν και το ότι ο Τεύκρος της λέει πως μαζί με το σύζυγό της χάθηκε και η Ελένη- είδωλο, αφήνει ένα κενό στην αφήγηση του ήρωα.
- Η αναφορά της Ελένης πως ο Θεοκλύμενος σκοπεύει να σκοτώσει όποιον Έλληνα πλησιάσει στη χώρα του, προκειμένου να κρατήσει την ηρωίδα δική του, προκαλεί αγωνία στους θεατές για την τύχη του Μενελάου, αν αυτός καταφέρει να φτάσει ως εκεί για να πάρει πίσω τη σύζυγό του.

Έτσι λοιπόν καταλήγουμε στο ότι η επιλογή του Τεύκρου δεν είναι τυχαία, αφού πρόκειται για έναν σπουδαίο ήρωα και έναν από τους επιζώντες του Τρωικού πολέμου που μπορεί να δώσει στην Ελένη όλες τις πληροφορίες που χρειάζεται. Ακόμη ο ποιητής χρησιμοποιεί τον συγκεκριμένο ήρωα που ίδρυσε αποικία στην Κύπρο, ώστε να συνδέσει το νησί και τον βασιλιά Ευαγόρα Α' με τη συμμαχία του με την πόλη- κράτος της Αθήνας και να δώσει θάρρος και ελπίδα στους Αθηναίους μετά την πανωλεθρία τους στη Σικελική εκστρατεία. Τέλος ο Τεύκρος επιλέγεται από τον ποιητή λόγω της κοινής του μοίρας με την Ελένη:

- είναι θύματα πολέμου,
- είναι θύματα μιας «κρίσης» (ο μεν Τεύκρος της «κρίσης των όπλων», η δε Ελένη της «κρίσης του Πάρη»),
- έχουν χάσει αγαπημένα τους πρόσωπα,
- είναι εξόριστοι, αποδιωγμένοι από την πατρίδα τους,
- περιέπεσαν από την ευτυχία στη δυστυχία,
- δεν ορίζουν οι ίδιοι τη μοίρα τους,
- είναι τραγικά πρόσωπα.

Στοιχεία ήθους.

- **Ελένη:** η ηρωίδα δείχνει κατανόηση για την ανάρμοστη και αγενή συμπεριφορά του Τεύκρου. Από τη μία κατανοεί τους λόγους αυτής, από την άλλη όμως θλίβεται και απογοητεύεται, καθώς αντιλαμβάνεται το μίσος που τρέφουν οι Έλληνες για εκείνη. Επιθυμεί να αποσπάσει πληροφορίες από τον ήρωα και το καταφέρνει έντεχνα χωρίς να αποκαλύψει την ταυτότητά της. Η θλίψη μετατρέπεται σε δυστυχία όταν ακούει τα άσχημα νέα για το σύζυγο και την οικογένειά της, τα οποία όμως αποδέχεται με αξιοπρέπεια και κοσμιότητα. Παρά τα όσα νιώθει, νοιάζεται και για τον Τεύκρο, τον οποίο συμβουλεύει να αναχωρήσει όσο πιο γρήγορα γίνεται για να μην πέσει στα χέρια του Θεοκλύμενου.
- **Τεύκρος:** μόλις ο ήρωας αντιλαμβάνεται ότι έχει μπροστά του μια γυναίκα που μοιάζει στην Ελένη, τaráζεται και παύει να θαυμάζει το ανάκτορο και εκφράζει τα συναισθήματά του για εκείνη: αποστροφή, μίσος, αηδία, αγανάκτηση. Αυτά εκφράζουν και όλους τους Έλληνες. Την καταρριέται για τα δεινά που προξένησε στον ίδιο και τους συμπατριώτες του, αλλά παράλληλα είναι πρόθυμος να ζητήσει συγγνώμη από την άγνωστη γυναίκα που βρίσκεται μπροστά του. Απαντά στις ερωτήσεις της χωρίς να δυσανασχετεί. Είναι νικητής αλλά εξόριστος και δυστυχής. Έχει αποδεχτεί την τιμωρία του για το ότι άφησε ατιμώρητο τον άδικο και άδοξο θάνατο του αδελφού του, πράξη για την οποία νιώθει ενοχές. Είναι αφελής και εύπιστος, αφού παρά τα υπονοούμενα της Ελένης και την ομοιότητά της με το «είδωλο» δεν υποψιάζεται τίποτα. Τέλος είναι ευσεβής, αφού ακολουθεί τις εντολές του Απόλλωνα και ευγνώμων αφού ευχαριστεί την Ελένη για τη στάση της.

Λέξεις (εκφραστικά μέσα).

- **Αφήγηση:** τριτοπρόσωπη αφήγηση όταν γίνεται αναφορά σε άλλα πρόσωπα, β' ενικό πρόσωπο στο διάλογο Ελένης- Τεύκρου και α' ενικό πρόσωπο όταν οι ήρωες μιλούν για τον εαυτό τους.
- **Διάλογος:** δίνει στη σκηνή ζωντάνια και παραστατικότητα, καθώς και τις απαραίτητες πληροφορίες για την ταυτότητα των ηρώων, τις μεταξύ τους σχέσεις και τις ιδέες τους. Προωθείται η δράση.
- **Στιχομυθία:** ο διάλογος Ελένης- Τεύκρου γίνεται στίχο με στίχο, γεγονός που προσφέρει στο κείμενο ζωηρότητα, ταχύτητα και εκφράζει καλύτερα τα συναισθήματα των ηρώων.
- **Εγκιβωτισμός:** εγκιβωτίζονται τα γεγονότα της Τρωικής εκστρατείας και οι συνέπειές τους στα γεγονότα του παρόντος στην Αίγυπτο.
- **Τραγική ειρωνεία:** στ. 96- 97, 142- 146, 186- 191 (= η δραματική κατάσταση κατά την οποία οι ήρωες αγνοούν την αλήθεια την οποία όμως γνωρίζουν οι θεατές. Έτσι τα πρόσωπα οδηγούνται σε εκτιμήσεις αντίθετες της πραγματικότητας ή διατυπώνουν απόψεις λανθασμένες, ενώ οι θεατές γνωρίζουν την αλήθεια. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται ένταση και οι θεατές ταυτίζονται με το έργο και νιώθουν ότι συμμετέχουν σε αυτό). Ο Τεύκρος πιστεύει τα λόγια της ηρωίδας και εκτιμά πως η γυναίκα που αντικρίζει, αν και μοιάζει πολύ στη βασίλισσα της Σπάρτης και σύζυγο του βασιλιά Μενελάου, δεν είναι εκείνη, αγνοώντας αυτό που ήδη ξέρουν οι θεατές, ότι δηλαδή μπροστά του βρίσκεται η πραγματική Ελένη.

- **Δραματική οικονομία:** (= ο ποιητής οργανώνει αυτά που θα συμβούν και αξιοποιεί τα στοιχεία του έργου με τέτοιο τρόπο, ώστε να κρατά αμείωτο το ενδιαφέρον των θεατών),
 - ✓ ο Τεύκρος ανακοινώνει στην Ελένη την καταστροφή της Τροίας, το χαμό του συζύγου και της οικογένειάς της και οι ειδήσεις αυτές εντείνουν την τραγικότητα της, που είναι ένας από τους στόχους του ποιητή,
 - ✓ ο Ευριπίδης σκόπιμα βάζει την Ελένη να αποφύγει να αναφέρει γιατί ο Θεοκλύμενος σκοτώνει όποιον Έλληνα πατήσσει στη χώρα του, ώστε να μην αποκαλυφθεί η πραγματική της ταυτότητα.
- **Προοικονομία:**
 - ✓ διαγράφεται ο ρόλος της Θεονόης και το ήθος του Θεοκλύμενου: μια μάντισσα γνωστή σε όλο τον κόσμο κι ένας βάρβαρος βασιλιάς,
 - ✓ η άρνηση του Τεύκρου να αναγνωρίσει την Ελένη προοικονομεί την αντίστοιχη άρνηση του Μενελάου λίγο αργότερα,
 - ✓ η είδηση για το χαμό του Μενελάου μας προετοιμάζει για το θρήνο της ηρωίδας,
 - ✓ η ευχή του Τεύκρου προοικονομεί το αίσιο τέλος (στ. 191).
- **Σκηνική οικονομία:** (= είναι η σκόπιμη διάταξη των στοιχείων του έργου, έτσι ώστε να διευκολύνονται σκηνικά οι επόμενες σκηνές. Δημιουργείται με την αποχώρηση προσώπων ή με την ανακοίνωση πράξεων απαραίτητων για τη δημιουργία της άλλης σκηνής)
 - ✓ ο Θεοκλύμενος ήταν στο κυνήγι και έτσι ο Τεύκρος κατάφερε να μείνει και να μιλήσει με την Ελένη, αλλιώς ο βασιλιάς θα τον είχε ήδη συλλάβει,
 - ✓ η είδηση του θανάτου του Μενελάου θα μας οδηγήσει στο θρήνο της ηρωίδας.
- **Παρομοίωση:** *ως βλέπω εσένα* (στ. 142).
- **Μεταφορές:** στ. 131, 140, 146.
- **Προσωποποιήσεις:** στ. 101, 102- 103, 119, 152.
- **Υπερβατό:** στ. 103, 123- 124, 125, 129, 132, 139, 182- 183.
- **Συνεκδοχή:** *Η Ελλάδα βαθιά μισεί* (στ. 102- 103) (= οι λέξεις δεν χρησιμοποιούνται με την αρχική τους σημασία, αλλά με διαφορετική, η οποία έχει κάποια σχέση με την αρχική: Η Ελλάδα αντί Οι Έλληνες).
- **Ομοιοτέλετο:** στ. 91- 92, 154- 155, 175- 177 (= στο τέλος διαδοχικών προτάσεων ή περιόδων υπάρχουν λέξεις με καταλήξεις όμοιες ηχητικά).
- **Πλεονασμός:** *διπλά να κλαίω γι' αυτά και να στενάζω* (στ. 168).
- **Εικόνες:** στ. 83- 86, 131, 152- 154.